

LBRIS

We know
books

Karl Ove Knausgård

Luceafărul de dimineață

Traducere din limba engleză
JUSTINA BANDOL

LITERA
București

LBRIS

We know
books

ZIUA ÎNTÂI

LBRIS

We know
books

ARNE

Gândul din senin că băieții dorm în paturile lor, în casa din spatele meu, în timp ce întunericul coboară peste mare, era atât de plăcut și de pașnic, încât, când mi-a venit, nu i-am dat drumul, ci am încercat să-l păstrez și să deslușesc ce era atât de bun în el.

Cu câteva ore înainte întinseserăm năvoadele, așa că mâinile lor miros probabil a sare, m-am gândit. În nici un caz nu și le spălaseră, din moment ce nu le spusese nimic. Le plăcea ca trecerea de la trezie la somn să fie cât mai scurtă; în orice caz, dacă nu interveneam eu cu cerințele mele, de pildă să se spele pe dinți și pe față și să-și așeze hainele frumos pe scaun, ei se dezbrăcau, se băgau sub pături și închideau ochii fără să stingă măcar lumina.

În seara asta nu le spusese nimic și se strecuraseră pur și simplu în pat ca niște animale cu membre lungi și piele netedă.

Dar nu de asta mă simțeam atât de bine.

Era ideea că întunericul se lasă independent de ei. Că ei dorm în timp ce lumina dispare din copaci și de pe solul pădurii spre care dă camera lor, sclipind o vreme palid pe cer, până când și acesta se întunecă și singura lumină rămasă în peisaj vine de la luna strălucitoare, reflectată fantomatic în oglinda golfului.

Da, asta era.

Faptul că nimic nu se oprește niciodată, că totul continuă la nesfârșit, ziua se face noapte, noaptea se face zi, vara trece în toamnă, toamna, în iarnă, anii urmează unul după altul, și că ei fac parte din toate astea, în chiar această clipă, în timp ce dorm duși în paturile lor. Ca și cum lumea ar fi o cameră unde vin în vizită.

Pe cealaltă parte a golfului, luminile roșii din vârful antenei clipeau în întuneric deasupra copacilor. Dedesubt străluceau luminile caselor de vacanță. Am luat o înghițitură de vin și am scuturat ușurel sticla, căci era prea întuneric ca să văd cât mai e în ea. Ceva mai puțin de jumătate.

Când eram mic, luna mea preferată era iulie. Nimic de mirare, e luna cea mai simplă și mai copilăroasă, cu zilele ei lungi, pline de lumină și căldură. Apoi, la vârsta adolescenței, îmi plăcuse toamna, cu întunericul și ploile ei, poate pentru că adăuga vieții un aer grav care mi se părea romantic și pe fundalul căruia mă puteam afirma. În copilărie zburdasem cufundat în preaplinul vieții, în tinerețe descoperisem ciudata dulceață a morții.

Acum cel mai mult îmi plăcea august. Nimic ciudat nici aici; eram la mijlocul vieții, în momentul când lucrurile se finalizează, când creșterea lentă a abundenței stagnează, chiar înainte de a începe să scapete și să se stingă într-o decădere la fel de lentă.

Ah, lună august, cu întunericul și căldura ta, cu prunele tale dulci și iarba ta arsă de soare! Cu fluturii tăi sortiți pieirii și viespile înnebunite de zahăr!

Din josul povârnișului s-a ridicat vântul, l-am auzit înainte să-l simt pe piele, apoi frunzele din vârful copacilor de deasupra mea au foșnit o clipă și au tăcut din nou. Ca un om adormit care se răsuțește brusc după

ce a stat nemișcat multă vreme, ne-am putea imagina, și care se afundă apoi repede la loc în somn.

Pe stâncile de jos, de pe mal, a apărut o siluetă. Deși, de unde stăteam, era imposibil să identifici pe cineva doar după conturul acesta umbrit, am fost sigur că e Tove. A venit pășind pe suprafața lor netedă, abia înclinată, a urcat pe ponton și apoi pe cărarea care urca povârnișul. În scurt timp, i-am auzit pașii pe porțiunea acoperită cu iarbă chiar de sub curte.

Am stat nemișcat. Dacă era atentă, ar fi putut să mă vadă, însă ea nu mai era atentă de câteva zile.

– Arne? a spus și s-a oprit. Ești acolo?

– Sunt aici, da, i-am răspuns. La masă.

– Stai pe întuneric? Nu poți să aprinzi lumina?

– Ba da, am spus și am aprins lampa de pe masa din fața mea cu bricheta.

Fitilul ardea cu o flacără limpede și densă, iar strălucirea ei, surprinzător de puternică, a format în obscuritatea nopții o cupolă de lumină.

– Mă așez puțin, a spus Tove.

– Sigur, am răspuns. Vrei niște vin?

– Ai pahar?

– Aici nu.

– Atunci las-o baltă, a spus ea și s-a așezat în scaunul de răchită din fața mea.

Purta pantaloni scurți și un tricou deasupra taliei, iar în picioare o pereche de cizme de cauciuc până la genunchi.

Fața ei, întotdeauna ușor bucălată, se umflase de la medicamente.

– Eu o să beau totuși puțin, am spus și mi-am turnat din sticlă. A fost plăcută plimbarea?

– Da. Pe drum mi-a venit o idee, așa că m-am grăbit înapoi, a spus și s-a ridicat. O să mă apuc chiar acum.

– De ce să te apuci?

– De o serie de tablouri.

– Dar e aproape unsprezece, am spus. Trebuie să dormi și tu puțin.

– O să dorm când o să fiu moartă. Chestia asta e importantă. Măine poți să te ocupi tu de băieți, ești în vacanță. Puteți merge la pescuit sau așa ceva.

Când naiba o să-ți pese și de altcineva afară de tine? mi-am zis și am privit lung spre antena care clipea.

– Da, putem, am răspuns.

– Bun.

M-am uitat după ea cum traversează curtea îndreptându-se spre casa mică, clădirea albă din celălalt capăt. A aprins lumina înăuntru și ferestrele au strălucit galbene prin umbrele negre în care întunericul transformase copacii și tufele din jur.

O clipă mai târziu, a ieșit la loc. Pantalonii scurți pe care-i purta și picioarele goale în cizmele mari o făceau să arate ca o fetiță, m-am gândit. Contrastul cu bluza care-i stătea lipită de trunchiul mai degrabă masiv și cu fața trasă și obosită era strident și m-a umplut imediat de un sentiment de milă.

– Am văzut trei crabi jos în pădure, mi-a spus ea, oprindu-se lângă masă. Am uitat să-ți spun când m-am întors.

– I-or fi scăpat niște pescăruși din cioc.

– Dar erau vii. Se plimbau pe sol.

– Ești sigură? Că erau crabi, vreau să spun. Nu vreun alt animal mic?

– Bineînțeles că sunt sigură. M-am gândit că ai vrea să știi.

S-a răsucit și s-a întors în casa mică, închizând ușa în urma ei. După câteva clipe, dinăuntru a răsunat muzică.

Mi-am turnat restul de vin și m-am gândit dacă să mă duc la culcare sau să mai stau o vreme. Dacă mai rămâneam, avea să-mi trebuiască un pulover.

Tove intrase în vrie de câteva zile. Semnele erau întotdeauna aceleași. Începea să scrie e-mailuri și să vorbească la telefon, să pună postări lungi pe Facebook, să fie brusc preocupată de lucruri care nu însemnau mai nimic sau cel puțin nimic substanțial – ordinea în casă, de exemplu, sau să lucreze la ceva un timp. Un alt semn era faptul că devenea extrem de neglijentă. Stătea pe toaletă cu ușa deschisă sau dădea radioul foarte tare, fără să se gândească la alții, iar dacă gătea, lăsa un dezastru în bucătărie.

Toate astea mă enervau la culme. Când avea în sfârșit energie, de ce nu și-o putea folosi pentru ceva din care să avem cu toții de câștigat? În același timp, mi-era milă de ea. Era ca o fetiță care s-a pierdut și-și repetă întruna că totul e în regulă.

Dar crabi în pădure? Ce-ar fi putut să fie? Ce fel de animal îi putuse induce ideea că sunt crabi? Sau pur și simplu avusese vedenii?

Am zâmbit, sculându-mă de pe scaun. În picioare, am dat de dușcă restul de vin, apoi am luat sticla și paharul și am intrat în casă. Căldura din timpul zilei persista în camere, și m-am simțit de parcă intrasem în baie, căci aerul cald mi-a învăluit fața și pielea goală de pe brațe. Faptul că peste tot era lumină a intensificat senzația, ca și cum aș fi pătruns într-un alt element.

Am pus sticla goală lângă cealaltă, în fundul bufetului, și o clipă m-am întrebat dacă n-ar trebui să le iau într-o plasă și să le bag în mașină ca să le duc a doua zi la stația de reciclare – căci le-am văzut deodată, atât de multe, cu ochii altora. Dar n-avea nici un rost să le scot chiar acum, era unsprezece noaptea, puteam să fac

asta mâine, mi-am spus, și am clătît paharul la robinet, frecându-l cu degetele pe fund, l-am șters cu șervetul și l-am pus pe polița de deasupra chiuvetei.

Ia te uită!

Dedesubtul poliței, un păianjen minuscul se lăsa în jos pe un fir. Era cât o fărâma de pâine, dar părea să știe exact ce face. Ajuns la vreo douăzeci de centimetri deasupra blatului, s-a oprit și a rămas atârnat în aer.

În aceeași clipă, undeva în casă o fereastră s-a izbit de mai multe ori la rând. Părea să fie în baie, așa că m-am dus acolo. Într-adevăr, geamul era deschis și se smucea în rafalele capricioase ale vântului care se întetșise. Acum se lovea de zidul exterior, în timp ce perdeaua flutura în afară. Am tras-o înăuntru, am închis fereastra, apoi m-am oprit în fața oglinzii și am început să mă spăl pe dinți. Mi-am ridicat absent tricoul și mi-am examinat burta, cu care nu mă mai puteam identifica – nu-i aparținea bărbatului care simțeam că sunt. Nu aveam voința necesară să scap de ea, căci, deși îmi spuneam de câteva ori pe zi că trebuie să slăbesc, să înot și să alerg, nu mă apucam niciodată. Întrebarea era, așadar, dacă pot s-o transform în ceva pozitiv.

Cea mai mare greșeală pe care o puteam face era să încerc să-mi ascund grăsimea purtând cămăși și pantaloni largi, convins că nimeni n-o să observe câtă vreme nu se vedea nimic revărsându-se pe sub haine. Dar ceea ce s-ar fi văzut ar fi fost un om gras căruia i-e rușine de el însuși. Iar asta era mai rău decât un simplu om gras, pentru că se apropia de ceva inconfortabil de personal și de intim.

Am scuipat pasta de dinți în chiuvetă, m-am clătît cu apă de la robinet și am pus periuța înapoi în paharul de pe poliță.

Nu era oare un semn de virilitate să fii masiv? Nu era masculin să tragi la cântar?

Frunzele și crengile din curte foșneau și şuierau, și din când în când, câte o rafală făcea zidurile bătrâne ale casei să scârțâie. Vine ploaia, m-am gândit și m-am dus în living, am stins luminile, apoi am urcat la etaj și am aruncat o privire în camera băieților. Era cald acolo, soarele bătuse înăuntru toată după-amiaza, și amândoi zăceau peste pătură – lui Asle i se îngrămădise printre mâini și picioare –, scâlțați în lumina lustrei din tavan.

Semănau și mai tare când dormeau, căci mare parte din ceea ce-i deosebea era legat de gesturi reflexe, naturale, de cum făceau diverse lucruri, cum își țineau și-și răsuceau capul, cum mișcau mâinile, cum își încrețeau fruntea, sau de felul cum spuneau ceva, de nuanțele vocii, de tonul cu care puneau o întrebare. Acum însă erau numai corp și față, și, ca atare, aproape identici.

Încă nu mă obișnuisem cu asta, căci, deși conștiința asemănării dintre ei dispărea în mod firesc în viața de zi cu zi, ea reapărea mereu în astfel de momente, când îi vedeam brusc nu ca pe doi indivizi, ci ca pe două versiuni ale aceluiași corp.

Am stins lumina și m-am dus în dormitorul din celălalt capăt al casei, m-am dezbrăcat și m-am întins în pat să citesc. Dar băusem prea mult și după câteva fraze am închis cartea și am stins veioza. Nu fiindcă aș fi fost beat, iar frazele și sensul lor ar fi plutit tulburi; mai degrabă alcoolul îmi înmuiase voința, mi-o slăbise și mi-era imposibil să-mi mobilizez chiar și puținele forțe de care aveam nevoie ca să citesc un roman.

Era mult mai bine să zaci cu ochii închiși și să-ți lași gândurile să plutească oriunde vor în întunericul moale.

Ziua, în mine exista ceva dur și colțuros, ceva uscat și arid, un fel de teritoriu al refuzului, unde foarte multe erau legate de abținere. Vinul îl umplea; duritatea, unghiularitatea nu dispăreau, doar că nu mai erau totul. Eram ca o stâncă după o maree joasă, când algele de pe ea s-au uscat la soare, iar acum apa se ridică din nou. Ce senzație au algele atunci! Când simt apa rece și sărată săltându-le de pe piatră, când se leagănă înaintea și înapoi în elementul acesta miraculos, dătător de viață, și toate suprafețele lor redevin moi și umede...

Când am ajuns în zona aceea aflată imediat în afara conștiinței, în care putem șovăi timp de câteva minute înainte ca somnul să-și intre în drepturi, mi s-a părut că aud picături de ploaie în geam și pe acoperiș, parcă mai puternice decât foșnetul constant al copacilor și tufișurilor din curte și decât fâșâitul mai îndepărtat al valurilor de jos din golf.

M-a trezit vocea lui Tove.

– Arne! striga. Arne, vino!

M-am ridicat în capul oaselor. Era în holul de dedesubt, și primul lucru care mi-a venit în minte a fost că nu voiam să țipe atât de tare, fiindcă îi putea trezi pe băieți.

– S-a întâmplat ceva! mi-a strigat. Vino-ncoace!

– Vin, am spus, mi-am pus cămașa și am coborât scările.

Stătea în ușă, în șort și în cizmele de cauciuc. Plângea.

– Ce s-a-ntâmplat?

A deschis gura ca și cum ar fi vrut să spună ceva, dar nu i-a ieșit nimic.

– Tove! Ce s-a-ntâmplat?

Mi-a făcut semn s-o urmez. Ne-am dus până la casa mică, am traversat holul și am intrat în living.

Pe podea zăcea unul din pisoii, pufos și drăguț. Dar nu se mișca, și, când m-am apropiat de el, am văzut că zace într-o mică băltoacă de sânge.

Era încă viu, mi-am dat seama, căci pe urmă a zvâcnit ușor din labă.

Celălalt stătea ceva mai departe, privindu-l.

– Nu l-am văzut, a spus Tove. Am călcat pe el. Mă simt groaznic.

M-am uitat la ea, apoi m-am lăsat pe vine lângă pisoii. Îi curgea sânge din gură și din urechi și zăcea cu ochii închiși, zgâriind ușor podeaua cu lăbuțele.

– Poți să faci ceva? m-a întrebat ea. Putem să-l ducem la veterinar mâine-dimineată?

– Trebuie să-l omorâm, am spus, ridicându-mă. O să aduc un ciocan sau ceva.

– Nu un ciocan.

– Nu mai e nimic de făcut, am spus și m-am dus în bucătăria din casa mare.

Nu mai omorâsem niciodată un animal, abia dacă puteam omorî un pește, și, când am deschis unul din sertare și am scos ciocanul, m-a luat greața.

Când m-am întors în casa mică, pisoiiul a mișcat ușor din cap, tot cu ochii închiși. Trupșorul i-a fost străbătut de un fel de spasm. M-am lăsat din nou pe vine lângă el și am strâns în pumn mânerul cauciucat al ciocanului. În minte mi-a năvălit imaginea craniului care avea să trosnească sub lovitură.

Tove stătea puțin mai departe și privea.

Pisoiiul era acum nemișcat.

Mi-am trecut încet arătătorul prin blana de pe capul lui.

N-a reacționat.

– E mort? a întrebat Tove.

– Așa cred.

– Ce să facem cu el? Să le spunem băieților?

– O să-l îngrop undeva în curte și o să le spunem că a dispărut.

M-am ridicat și mi-am dat brusc seama că sunt în chiloți.

– Nu l-am văzut, a spus ea. Mi s-a băgat dintr-odată sub picioare.

– Nu-i nimic. Nu e vina ta.

M-am îndreptat spre ușă.

– Unde te duci? m-a întrebat ea.

– Să-mi pun niște haine și pe urmă să-l îngrop.

– Bine.

– Nu poți să te duci la culcare, te rog? i-am spus.

– N-o să fiu în stare să dorm.

– Nu poți să încerci?

Ea a clătinat din cap.

– N-are rost.

– Poate dacă mai iei o pastilă?

– N-o să-mi facă nimic.

– OK, am spus și am ieșit în ploaie, am traversat porțiunea de iarbă dintre cele două case, în dormitor mi-am pus pantalonii, am găsit pelerina de ploaie în cuier în cămăruța anexă de pe latura casei – tot acolo era și o lopată – și m-am întors la Tove.

Stătea la masă, tăind cu foarfeca o foaie de hârtie roșie. Alături avea o coală de carton pe care lipise deja niște figuri roșii.

Am lăsat-o în pace, am pus lopata pe podea, am ridicat cu grijă pisoii pe lama ei, apoi l-am cărat așa afară, ținând lopata întinsă în față.

Crengile copacilor se legănau în întuneric ca niște catarge. Aerul era plin de stropi de ploaie azvârliți de vânt. M-am oprit lângă un pâlț de muri dintr-un colț al curții, am pus pisoii jos și am înfipt lopata în stratul

de sol și tocătură de scoarță. Câteva minute mai târziu, după ce săpasem groapa, aveam părul leoarcă și mâinile înghețate.

Pisoiul era cald încă, am simțit când l-am ridicat și l-am pus înăuntru.

Cum se putea?

Am început să arunc pământ peste el. Când bulgării i-au atins corpul, a tresărit.

Era viu?

Trebuie să fi fost un spasm muscular, m-am gândit și am continuat să arunc pământ până când l-am acoperit complet. Apoi am bătătorit stratul de la suprafață și am presărat bucățele de scoarță peste el, ca să nu trezesc curiozitatea băieților în cazul puțin probabil când ar fi trecut pe aici dimineată.

Mi-am atârnat pelerina udă înapoi în cuier, m-am uitat, în timp ce mă spălam pe mâini, cum apa scursă în chiuvetă se face, timp de câteva secunde, maronie de pământ, am urcat în dormitor, m-am dezbrăcat și m-am băgat la loc în pat.

Gândul că pisoiul s-ar fi putut să fie încă în viață când aruncasem pământ cu lopata peste el nu-mi dădea pace. Nu-mi folosea la nimic să-mi spun că nu fusese decât un spasm, mi-l imaginam întruna zăcând sub pământ, cu ochii deschiși, incapabil să se miște.

Oare ar trebui să mă duc și să-l dezgrop?

Era și el o făptură de pe lumea asta.

Ce fel de viață dusesese aici?

Câteva săptămâni într-o cameră cu podele de lemn, apoi coborât în pământul rece și întunecat, unde nu se putea mișca și unde avea să rămână, singur-singurel, până murea.

Ce rost avea o asemenea viață?

Dar, la naiba, era doar o pisică! Iar dacă nu era încă moartă când o îngropasem, în mod cert acum murise deja.

A doua zi m-am trezit în sunetele televizorului de jos. Era trecut de opt, așa că m-am ridicat în capul oaselor. Afară domnea o liniște deplină. Cerul, la fereastră, era cenușiu și atât de greu de umezeală, încât norii atârnau chiar deasupra copacilor de pe cealaltă parte a golfului.

Un strat subțire de transpirație îmi acoperea tot corpul. Dar n-aveam chef de duș, iar una din plăcerile vacanței e faptul că nu trebuie să-ți bați capul să fii curat tot timpul.

M-am îmbrăcat și am coborât în bucătărie, unde, stând lângă blat, am băut două pahare de apă. Afară, în curte, copacii nici nu se clinteau. Frunzișul des lucea verde-intens în atmosfera cenușie.

– Vă e foame? am strigat.

N-am primit nici un răspuns, așa că m-am dus să văd ce fac băieții. Stăteau pe canapeaua mare cu colțar, fiecare sub pătura lui. Asle își pusese picioarele sus pe perete și-și răsucise trunchiul într-o poziție ciudată ca să se uite la televizor, Heming zăcea pe burtă, întins pe spetează.

– Nu vă simțiți bine? i-am întrebat.

Și-au dat la o parte pledurile fără să se uite la mine. Știau atât de bine că-mi displace să-i văd înfășurați în pilote sau pături peste zi, încât m-am mirat că nu se dezveliseră când îmi auziseră pașii pe scări.

– Vă e foame?

– Nu prea, a spus Asle.

– Puțin, a zis Heming.

– Aveți nevoie de mâncare în organism. Curând mergem să scoatem năvodul.

– Chiar trebuie? a întrebat Asle.

– Haide! Voi m-ați ajutat să-l întind. E normal ca tot voi să-l scoateți! Trebuie să vedeți ce s-a prins!

– E prea rece apa, a spus Asle.

– Nu putem să nu facem nimic azi? a întrebat Heming.

– E prea rece apa? Doar nu mergem să înotăm!

N-au mai răspuns, s-au uitat doar la televizor.

– Uitați ce e! am spus. Prăjesc niște ochiuri cu bacon și vă fac niște cacao caldă, bine? După asta mergem și strângem plasa, și pe urmă puteți face ce vreți tot restul zilei. În regulă?

– Bine, atunci, a spus Asle.

– Heming?

– Bine, bine.

Când m-am întors în bucătărie, tot ce se întâmplase în seara dinainte părea ciudat de îndepărtat, ca și cum ar fi ținut de o altă realitate. Întunericul, vântul, ploaia, disperarea lui Tove, pisiul mort, sângele de pe podea, lopata, pământul, mormântul în care, cine știe, poate îngropasem pisiul de viu.

De fapt, unde era Tove acum?

M-a străbătut un fior de neliniște. Am simțit nevoia să dau fuga s-o caut, să mă năpustesc prin toate camerele, dar, când am ieșit în hol și m-am încălțat ca să mă duc până la casa mică, am făcut-o cu mișcări lente, pentru ca băieții să nu-și dea seama că se întâmplă ceva.

În mod ciudat, afară era la fel de cald ca ieri, deși nu ieșise soarele.

Ușa casei mici era larg deschisă. De obicei Tove avea grijă să închidă și să încuie totul, era aproape o fobie nevoia aceasta de securitate – dar nu în starea în care se afla acum, când totul înclina în sens opus.